

TONG YULDUZI

O'zbekiston bolalari va o'smirlarining gazetasi

Gazeta 1929 yil 1 avgustdan chiqarib boshlagan

№ 40 (66321)
2001 yil 5 oktyabr, juma

Sotuvda erkin narxda

1-oktyabrda ustozlarimiz bayramini keng tantana qildik. O'sha kuni odatdagidan barvaqtroq uyg'ondim. Yuvinib, taranib, ozoda kiyimlarimni kiyib oldim. Oyijonim olib bergan kattakon guldastamni ko'tarib, maktabga otlandim. Ketyapmanu "tezroq yetaqolsam-chi" deya yuragim toshib ketyapti. Yod olgan she'rimni ichimda qayta-qayta takrorlab boryapman, axir ko'pchilikning oldida she'rimni unutib qo'yib, uyalib qolsam bo'lmaydi-da:

*Qiyos etgim keladi ustozlarni
quyoshga,
O'z mehrining nurini baxsh etadi
har yonga.*

*Ustoz yo'li porloqdir,
Ustoz yo'li yorug'dir.
Ustoz ko'ngli xazina,
Sahovatga to'liqdir.*

Bayramga bag'ishlangan tantanaga kech qolmayin-da, ishqilib. Guldastamni matematika fanidan saboq beradigan

DARSXOHAMNING TO'RIDA USTOZ SURATI

o'qituvchimiz Mavluda opa Muxtorovaga beraman. Mavluda opa mana 26 yildirki, biz yoshlarga ma'rifat va ezgulik nurlarini

singdirib kelyaptilar. O'zingizdan qolar gap yo'q, matematika juda murakkab va qiyin fan hisoblanadi. Uni tushunish

uchun, sabr-bardosh kerak. Yangi mavzuni tushunmay qoldingmi, tamom, keyingilarini o'zlashtirilmay qolaverasan. Ko'pchilik o'g'il bolalarning bu fanni yoqtirmasliklari ham shundan. Bizning sinfimizda esa unday emas, matematikani o'g'il bolalar ham yaxshi ko'rishadi. Chunki ustozimiz darslarni juda qiziqarli o'tadilar, anglolmay qolsak, hech erinmay qayta tushuntiradilar. Shirinso'zu muloyimliklarini aytmaymizmi?!

Ayyom bir bahona Mavluda opamni samimiy qutlab, minnatdorchilik dil so'zlarimni izhor etdim. Mashaqqatli ishlariga rivoj tilab, mana bu suratlarini esdalik uchun oldim. Endi uni darsxonamning to'riga ilib qo'yaman.

Nigora

TURSUNXO'JAYEVA,

Shayxotohur tumanidagi Akmal Ikromov nomli 102-maktabning 7-"A" sinf o'quvchisi.

Uyga kelsam, onam televizor qarshisida allaqanday ko'rsatuvni tomosha qilib o'tirgan ekanlar. Hayajonlarining boisini so'rasam:

- Sarson-sargardon bo'layotgan yetim bolalarni ko'rib, ko'nglim buzilib ketdi. Otang bilan hamnafas bo'lganim bois, yodimga ko'p narsalar tushib ketdi,-dedilar xomush tortib.-1987 yili Afg'onistonga borib kelgach, sizlarga qarab, ilohim yurtimiz bolalari baxtiga tinchlik-xotirjamligimiz mustahkam bo'lsin-da, deb qo'ygandilar...

Biz o'sha kezlari otamni sog'inganimizdan, o'zlariga mahliyo bo'libmizu so'zlariga unchalik e'tibor bermagan ekanmiz. Pandu nasihatlarining ma'no mazmunini endi-endi anglagandek bo'lyapmiz. Ularning har bir so'zlarini

OSMON TO'LA VARRAKLAR

dilimizga jo qilib, yaxshi o'qishga, hunarli va mehnatsevar bo'lishga, bir-birimizga mehr-oqibatli bo'lishga intilib yashardik...

- Mana bu she'ni bir o'qib ko'rgan-a,- deya xayolimni bo'lib yubordilar onam.

She'ni o'qiyapmanu ko'z oldimga urush bolalarining bugungi holati kelyapti. Onamning ma'yus, o'ychan ko'zlariga boqib, otam qalbining aks-sadosini tuygandek bo'ldim.

Shu payt jiyanim Davron bilan qo'shnimizning o'g'li Behzod koptok o'ynab kirib kelishdi. Men she'ni ularga ham o'qib berdim. Yunusobod tumanidagi 302-maktabning 2-sinf o'quvchisi Behzod

hayajonini yashira olmadi. She'ni qayta o'qitib, lotin alifbosida bexato, chiroyli qilib yozib oldi. Buni qarang-ki, oradan hech fursat o'tmay u bizga she'ni yoddan aytib beryapti.

- Men bu she'ni ustozimga ham o'qib beraman,- deya qo'shib qo'ydi u yana.

Byron tilli bolakayning she'rini tinglab, onajonim ko'zlariga yosh oldidar: "Iloyo, otangning tilaklari ijobat bo'lsin. Sizlarning baxtingizga yurtimiz tinch bo'lsin" deya shivirladilar ohista. Otam, sevimli shoirimiz Safar Barnoyevning Tinchlik istab yozgan she'rini sizga ham havola qilaman. O'qing, yod oling.

BOLALAR ORZUSI

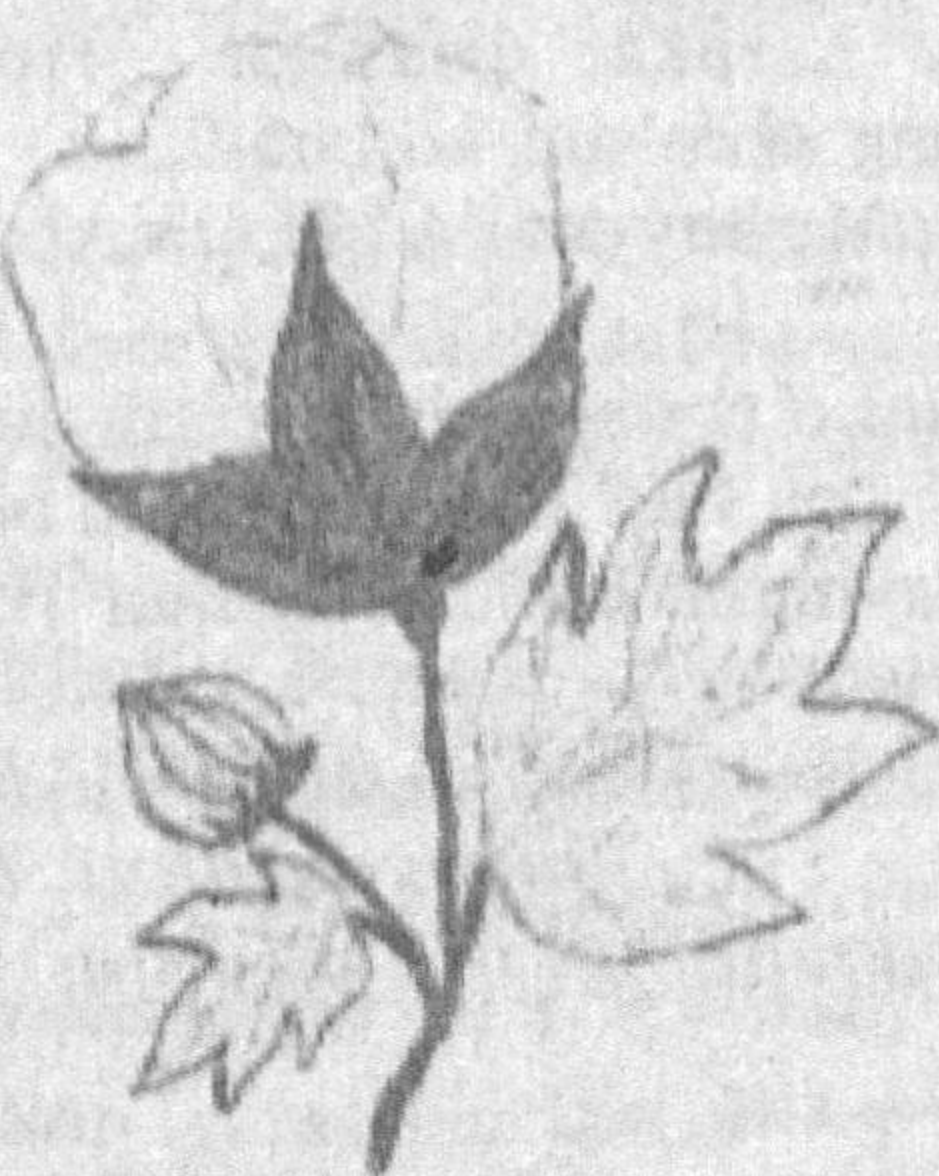
Bir kun ona yerimiz,
Tinchu-obod bo'ladi.
Dushman degan so'z bizga,
Begona, yot bo'ladi.
"Qochoq" so'zi bo'lmaydi,
"Qo'rqqoq" so'zi bo'lmaydi.
Aka-uka bir-birin -
Qirmoq so'zi bo'lmaydi.
Tin oladi to'plar ham,
Unut bo'lar batamom.
Tashvish,
Boru-yo'qlar ham.
Shundayin kun keladi,
Peshonamiz yaraqlar.
Afg'oniston osmoni
Tutib ketar varraklar.

Feruza SHOYUSUPOVA.

O'ZIMIZNING PAXTAMIZ

O'lkamizga sahovatli kuz fasli kirib keldi. Ayni kunlarda paxta dalalarida, bog'larda ish qizigandan qizigan. Biz maktab o'quvchilari ham ota-onalarimizga madadkor bo'lish niyatida dalalarga otlandik. Maktabimizning yonginasida keng paxtazor bor. Sinf rahbarimiz Nasiba opa bilan dalaga ketaturib, yerga to'kilib qolgan paxtalarni terib, maxsus idishlarga joylab borardik.

- Bolalar, davlatimiz gerbida oppoq paxtamizning ham timsoli borligini hammaingiz yaxshi bilasizlar-a?-deb qoldi ustozimiz.
- Bu - paxtamiz ham bizning bebaho boyligimiz, iftixorimiz degani. Shunday ekan, umumxalq boyligi bo'lmish paxtamizni nes-nobud qilmay terib olish ishiga o'z ulushimizni qo'shsak, yo'llarda to'kilib qolgan paxtalarni terib, maxsus idishlarga salsak ham, O'zbekistonimiz ravnaqiga o'z hissamizni qo'shgan

bo'lamiz...

Nasiba opaning bu gaplaridan ruhimiz yanada ko'tarilib, zo'r g'ayrat bilan paxta terishga kirishib ketdik.

Ertasi kuni Nasiba opa bizga terilgan paxtamiz zavod va fabrikalarga yetib borandan keyingi jarayonlar haqida, bizlarga gazlama, sovun va yog' xolida qaytishi haqida ham batafsil so'zlab berdilar. Ustozimning hikoyalaridan ta'sirlanib, o'zimizning paxtamiz suratini chizdim.

Dilfuza OYDINOVA,

Samarqand viloyati, Oqtosh shahridagi 59-o'rta umumta'lim maktabining 9-sinf o'quvchisi.

USTOZLAR, OMON BO'LING

M e n
Shahrisabzning Namaton qishlog'ida tug'ilganman. Maqsud Shayxzoda nomli maktabda besh yil ta'lim-tarbiya oldim. O'qishlarni faqat a'lo baholar bilan yakunladim. Ustozlarim Shirin opa Boboqulova, Bekmurod aka Halimov, Muhabbat opa Hamidova kabilardan bilim oldim. Bu yildan esa tasviriy va amaliy san'at litsey-internatining 6-sinfida tahsil olayapman. Litsey-internatimizda barcha sharoitlar bor. Hatto uzoqdan keladigan o'quvchilar uchun yotoqxonamiz ham mavjud. Litseyga o'z nomi bilan san'atsevarlar, bo'lajak rassomlar tanlov asosida qabul qilinadi.

Sinfimizda 25 nafar o'quvchi bo'lsa shundan ikki nafari qiz bola. Ya'ni, men va dugonam Gulhayo Nasriddinova. Menga litsey-internat juda yoqdi. Yangi sinfdoshlarim ham bir-biri bilan inoq. Ulardan Eldor, Tolib, Sarvar, Temur kabilardan tezda do'stlashib ketdim. O'qituvchilarimiz ham a'lo darajada bilim beradilar. Har bir mavzuni osongina tushuntiradilar. Jumladan, matematika fanidan Ra'no opa Hamidova, ona-tilidan Feruza Murodova, Vatan tuyg'usidan Oydin opa Yo'ldosheva, botanikadan esa Nilufar Saidovalarning darslarini juda yaxshi ko'rib qoldim.

Shu maktabda onam Shahloxon Hamidova ham san'at tarixidan dars beradilar. Hamda maktabning ilmiy bo'lim mudirasi bo'lib ishlaydilar. Ammo hozir biroz betob bo'lib qoldilar. Sababini hech kim aniqlay olmayapti. Ishqilib mening, ukalarimning baxtiga sog'ayib ketsinlar-da.

Buvijonim ham ko'p yillar maktabda ona tili va adabiyot o'qituvchi bo'lib ishlaganlar. Ayni kunlarda nafaqadalar.

1 oktyabr - O'qituvchilar va murabbiylar kuni edi. Fursatdan foydalanib men barcha ustozlarimni, onamni, buvijonimni o'tgan bayramlari bilan qutlayman. Doimo sog'salomat bo'lishsin. Hech qachon kasal bo'lishmasin.

Asilaxon G'AYRATOVA,
Qashqadaryo viloyatidagi Tasviriy va amaliy san'at litsey-internatining

DARSLIKLAR MUSOBAQASI

Maktabimizda o'tkazilgan tadbiri "Darslikka to'liq erishish musobaqasi" deb nomladik. O'sha kuni maktabimizga darsliklar olib kelindi. Sinfimizdagi 35 nafar o'quvchidan 34 nafari ona tili va adabiyoti kitobini sotib oldi. Faqatgina bitta sinfdoshimiz Akmal Haqberdiyev bu kitoblarni ololmadi. "Hechqisi yo'q", dedik Akmalga. Sinfdoshlar kelishib navbatma-navbat kitobimizni berib turadigan bo'ldik. Chunki bizning sinf ahil. Sinfdoshlarimizning bir-biriga do'st bo'lishida ona tili va adabiyoti fani o'qituvchimizning hissalarini katta. Darsliklar musobaqasini ham ana shu o'qituvchimizning tashabbuslari bilan amalga oshirdi-da.

Vazira AVLAKIMOVA,
Sirdaryo viloyati, Xovos tumanidagi
7- maktabning 6-sinf o'quvchisi.

O'TTIZ YOSHING MUBORAK

O'qituvchilar va murabbiylar kuni arafasida maktabimizning o'ttiz yillik to'yi nishonlandi. Maktabimizning qurilganiga shuncha yil bo'libdiki, hali ham yangidek. Bunga sabab, o'qituvchilarimizning qattiqqo'lligi va albatta shirinso'zligi bo'lsa kerak.

Biz o'quvchilar o'z bilim maskanimizni juda yaxshi ko'ramiz. Uni ko'z-qorachig'imizdek asrab-avaylaymiz. Bordi-yu, ayrim maktabdoshlarimiz maktabimizdagi jihozlarga shikast yetkazayotgan bo'lsa, uni tartibga chaqiramiz. Shuning uchun ham bilim dargohimiz shinam, ozoda. Bayram kuni esa maktabimiz yanada chiroy ochdi.

Ko'p yillar maktabimizda o'quvchilarga bilim bergan, hozirda nafaqalik gashtini surayotgan o'qituvchilar ham taklif qilindi. Ular maktabimiz haqida ko'p yaxshi gaplar aytishdi. Jumladan, ona tili va adabiyoti o'qituvchisi Hamida opa Ibragimovaga so'z berilganda ular shunday dedilar:

- Avvalo, barchamizga qo'shaloq bayram muborak. Ushbu bayramga bizni ham unutmasdan taklif qilganingiz uchun tashakkur. Vatanimizda shunday bayramlar ko'payaversin. Va doimo bizni ham yo'qlab turing,- dedilar hamda maktabda ko'plab bilimdon ustozlar yetishib chiqqani haqida gapirdilar. Shundan keyin Ashrafxon aka Xo'jaahmedov, ilmiy mudir Mavluda Sobirjonova, maktabimiz direktori Rahim aka Qosimovlar so'zga chiqib, barchani bayram bilan tabrikladilar. Ayniqsa, fizika o'qituvchisi Aziz aka Yusupovning "Jo'qi Aziziy" bo'lib she'r o'qishlari yig'ilganlarga yanada yaxshi kayfiyat ulashdi. Bayram bahona maktabimizni yanada yaqindan tanidik. Shunday maskanda ta'lim-tarbiya olayotganimizdan faxrlandik. Baxtimizga barcha ustozlarimiz omon bo'lishsin.

M. MAHKAMOV,
Nilufar MIRZAYEVA,
Dildora USMONOVA,
Toshkent shahar, Akmal Ikromov
tumanidagi 197- maktabning
8-"A" sinf o'quvchilari.

XATLAR TEGIRMONI

DARSGA KIRGANINGIZDA...

O'qituvchilar va murabbiylarning bayrami arafasida Toshkent shahar, Shayxontohur tumanidagi 324- maktab o'qituvchilariga «Sinfga kirganingizda o'quvchilaringizni darsga qanday jalb qilasiz?», deya savol berdik.

Sherzod TO'LAGANOV, Toshkent Davlat Milliy Universiteti Magistraturasining talabasi:

- Menimcha o'qituvchi artist bo'lishi kerak. Har bir o'quvchiga moslashishi, ularning fikrini o'rganishi lozim.

Besh qo'l barobar bo'lmaganidek, o'quvchilarning fe'l-atvorlari ham turlicha bo'ladi. Masalan, biriga to'g'ri, yaxshi muomala bilan, ikkinchisiga qattiqroq muomalada bo'lish kerak. Men ham dars soatimda avvalo o'quvchilarimning psixologiyasini, kayfiyatini o'rganishdan boshlayman.

Ma'mura AZAMATOVA, ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi:

- O'quvchilarimni darsga jalb qilish uchun fanga oid misollarni keltiraman. Masalan, Alisher Navoiy haqidagi rivoyat bilan boshlayman. O'quvchining har bir savoliga erinmasdan, to'liq, tushunarli javob qaytarishga harakat qilaman. Hozirjavoblik o'qituvchining obro'sini ko'taradi.

Muhayyo JALILOVA, fizika fani o'qituvchisi:

- Fizika fani o'ta qiziqarli, hayotiy misollarga boy fan. Men hamma vaqt dars mavzusini misol keltirish bilan boshlayman. Bu ular uchun tushunarli va qiziqarli bo'ladi.

Ra'no ABDUG'AFFOROVA,
Shayxontohur tumanidagi
324-maktabning 10- "A" sinf o'quvchisi.

"KAMOLOT"GA A'ZO BO'LISHDI

Ustozlarimiz bayrami arafasida pedagogika kollejimizda yana bir ajoyib tadbir bo'lib o'tdi. Talabalarimizdan 50 nafari "Kamolot" ijtimoiy harakati a'zolari safiga qo'shilishdi. Ular kollejimiz obro'sini yanada ko'tarish uchun bor bilim va mahoratlarini sarflashga qasamyod qildilar. So'ngra kamolotchilarga ko'krak nishoni hamda "Kamolot" yoshlar ijtimoiy harakati a'zosi" ko'krak pedjerlari taqdim etildi. O'zbek va ingliz tilida olib borilgan bayram dasturimizga taniqli san'atkorlarimiz yanada fayz kiritishdi.

Samixa MIRZAMUHAMEDOVA,
Pedagogika kolleji talabasi.

AKAM MENING USTOZIM

Bizning Qashqadaryo viloyatida o'ntadan oshiq texnik ijodkorlik markazi bor. Unda 5900 dan ziyod o'quvchi texnik yo'nalishdagi to'garaklarda band. Viloyatda eksponatlari g'olib bo'lgan ixtirochi o'quvchilar an'anaviy Respublika ijodkor-ixtirochi bolalar ko'rgazmasida qatnashishga muyassar bo'ldi. Ular orasida mening somon maydalagich maketini ham borligidan xursand bo'ldim. Somon maydalagich qishloqda yashaydigan har bir xonadonga kerak bo'lishi tabiiy.

Men Dehqonobod tumanidagi «O'quvchilar uyi»da tashkil etilgan "Yosh texniklar" to'garagi a'zosiman. To'garagimiz rahbari, Sherali Normirzayev mening akam bo'ladilar. Ularning maslahatlari, yordamlari tufayli ko'plab eksponatlar tayyorladim. Shu bilan birga ustozim - akamdan duradgorlik, yog'och o'ymakorlik sirlarini ham qunt bilan o'rganayapman. Kelajakda o'z qo'llarim bilan ko'plab maketlarni tayyorlash niyatidaman. Buning uchun fizika, matematika, qolaversa, barcha fanlarni puxta o'rganish kerak.

Shuhrat NORMIRZAYEV,
Dehqonobod tumanidagi
68- maktabning 11- sinf o'quvchisi.

33 TA SINFNING 200 NAFAR GAZETXON

- Maktabimizda 1056 nafar o'quvchi ta'lim-tarbiya oladi,- deydi Qashqadaryo viloyati, Kitob tumani, Sariosiyo qishlog'ida 81- maktab rahbari Qobil aka Nig'matov. - Ularga bilimdon, talabchan 87 nafar o'qituvchi bilim beradi. Maktabimiz zamonaviy tipda qurilgan bo'lib, o'quvchilar uchun barcha sharoitlar mavjud. Yosh rassomlar, mohir qo'llar, badiiy havaskorlar kabi to'garaklar, matematika, tarix, kimyo, til adabiyot, ingliz tili kabi fan to'garaklari ishlaydi.

Shu bilan birga o'quvchilarimizni mehnatsevarlikka, tabiatga mehr bilan qarashga o'rgatiladi. Ular maktabimizning bog'ida mevali daraxtlar, sabzavot ekinlarini birgalikda yetishtirishadi. Undan tushgan mablag' esa maktab ehtiyojiga sarflanadi.

Ushbu o'quv yilida maktabni ta'mirlashda

"Qarshi" neftgaz geologiya ta'mirlash boshqarmasi, Kitob tumani g'isht zavodi homiylik qildi.

Yashirmayman, ko'plab ota-onalarimiz uni- buni bahona qilib, o'z farzandlariga haligacha to'liq darsliklar olib bermagan. Kutubxonadagi darsliklarimiz esa kam ta'minlangan, ko'p bolali oila farzandlaridan ortmaydi. O'quvchining darsligi bo'lmasa, u nafaqat o'ziga, balki sinfdoshlariga ham halaqit berishi aniq. Ayni kunlarda yuqoridagi homiy tashkilotlar qisman bo'lsa-da, maktabimiz o'quvchilarini darsliklar bilan ta'minlash arafasida.

"Tong yulduzi" gazetasining obunasiga kelsak, o'quvchilar doimo o'z gazetalarini kuzatib borishlari shart. Buning uchun biz har bir sinfga hech bo'lmaganda bittadan "Tong yulduzi" gazetasiga obuna bo'lishlariga harakat qilganmiz. Bu yil nasib bo'lsa, shaxsiy obunachilarimizdan tashqari 200 ta "Tong yulduzi"ga obuna bo'lamiz.

Myxbur saфардан қайтди

Qashqadaryo viloyati, Kitob tumani Sariosiyo qishlog'ida zamonaviy tipda qurilgan 81- maktab bor ekan. Maktab bilan yaqindan tanishganimda, shahar maktablaridan qolishmaydigan shart-sharoitlardan quvondim.

SHIORIMIZ: DO'STLIK, EZGULIK VA ADOLAT UCHUN

- Maktabimizda Orif Ochilov nomli bolalar va o'smirlar uyushmasi mavjud,- deydi uyushma raisi, 9- "A" sinf o'quvchisi Shahlo Zayniddinova. - Avvalo Orif Ochilov haqida gapirib bermoqchiman. Ular shu qishloqda tug'ilganlar. Urushda qatnashib, qahramonlik ko'rsatganlar. Hozirda ularning to'rt nafar farzandlari ana shu maktabda turli fanlardan dars beradi...

Uyushmamizga faqat a'lochi, namunali o'quvchilarni qabul qilamiz. Hozircha uyushmaning 375 nafar a'zosi bor. Ular o'z sinflaridagi to'polonchi, o'zlashtirishga qiyalayotgan tengdoshlariga yordam qo'lini cho'zadilar. To'g'ri yo'lga boshlaydilar.

Uyushmamizning shiori do'stlik, ezgulik va adolat uchun. Uning quyidagi guruhlar bor. Hamkorlik, kitobsevarlar, kichkintoylar va do'stlar.

Yaqinda uyushma tashabbusi bilan paxta yig'irterimiga chiqdik. 35 nafar o'quvchi 350 kilogramm paxta terib topshirdik. To'g'ri, bu ancha kam. Lekin bizning ilk marotaba paxta terishimiz-da. Sinfimizdagi eng ko'p paxta tergan Mahbuba Muxtorovaga hammamiz havas qildik. Qo'pol qilib aytganda dangasa sinfdoshlarimiz ham chiqib qoldi. Sinfimizning eng sho'x o'quvchilari, Navro'z Sultonov va Komil Ochilovlardan ko'pchilik ranjidi.

- Yaqinda maktabimizda mustaqilligimizning o'n yilligiga bag'ishlangan seminar o'tkazildi. Unga tumandagi to'qson nafar maktabdan direktorlar, o'qituvchilar, yetakchilar taklif qilindi,- deydi ilmiy bo'lim mudirasi Dilfuza opa Rahimova. - Unda har bir fan o'qituvchilari ochiq dars o'tkazdilar. Kelgan mehmonlar o'qituvchiyu o'quvchilarimizning

yutuqlaridan quvonib so'zlagan bo'lsalar, kamchiliklarini ham ko'rsatib berdilar. Bu kabi seminarlarning tez-tez o'tkazilishi bizlarga faqat foyda berishini his qildik.

Har bir sinfda, o'qituvchilar xonasida monitoring oynasini tashkil qilish, barcha fanlar bo'yicha o'quvchining choraklik va yillik

o'zlashtirishlari natijasini chiqarib borish maqsadga muvofiq bo'ladi, deyildi seminarda. Chunki o'qituvchi o'z fani bo'yicha o'zlashtirishning sifatini kuzatib boradi. O'quvchilarda esa fanlarga bo'lgan qiziqish ortib boradi. O'quvchini o'z

faniga qiziqtirishdan oldin, o'qituvchi o'ta bilimdon, zukko, hozirjavob bo'lmog'i lozim. Shundagina kelajak avlod biz kutgandek yetuk insonlar bo'lib yetishishi aniq. Albatta buning zamirida tinimsiz mehnat bor. Vijdnonan mehnat qilgan o'qituvchi atrofdagilar hurmatiga sazovor bo'ladi. Shuni ishonch bilan aytamanki, bizning maktabimizda ham ana shunday fidoyi o'qituvchilar talaygina. Fidoyi o'qituvchilar oramizda ko'payaversin.

FIDOYI O'QITUVCHILAR KO'PAYSIN

USTOZLARIM BILAN FAXRLANAMAN

- Men 9-"A" sinf o'quvchisi Mahliyo Niyozova bo'lamen. Bizning sinfimizda faol o'quvchilar ko'p. 37 nafar o'quvchidan 20 nafari to'rt va besh baholarga o'qiydi. Maktabda bo'ladigan barcha tadbirlar sinfdoshlarimsiz o'tmaydi. Sinf rahbarimiz, biologiya o'qituvchisi Guljahon opa Ochilova juda mehribon va talabchanlar. Har bir yaxshi ishimizda o'zlari bosh-qosh bo'ladilar.

Men biologiya faniga juda qiziqaman. Kelajakda vrach bo'lmoqchiman. Buning uchun nafaqat biologiya, balki boshqa fanlarni puxta o'rganib borayapman. Kimyo fanidan Mo'tabar Mirobidova, algebra va geometriyadan Aktam Abdullayev, fizikadan Sherali Xurramov kabi o'qituvchilarimning fanlarini sevib o'rganayapman. Ana shunday bilimdon ustozlar qo'lida saboq olayotganimdan faxrlanaman.

"SHALOLA"DA ZERIKMAYMIZ

- Maktabimizda "Shalola" deb nomlangan san'atsevar bolalar guruhi faoliyat ko'rsatadi,- deydi ma'naviyat va ma'rifat ishlari bo'yicha direktor o'rinbosari, musiqa o'qituvchisi Mo'min aka Muxtorov.- Guruhning 25 nafar a'zosi bor. Ular har bir tadbirlarda faol qatnashadilar. Ulardan, ayniqsa 8-"V" sinf o'quvchisi Sherali Ismoilov, 6-"A" sinfdan Otabek Rahimovlarning chiqishlari ko'pchilikka manzur bo'layapti.

Shahrimiz bo'ylab tez-tez sayohatga chiqib turamiz. O'shanda ham "Shalola" bizni zeriktirmaydi. Uning quvnoq qo'shiqlari barchamizga yaxshi kayfiyat ulashadi.

Feruza ODILOVA.

Узоқ вилоятнинг чекка бир қишлоғидаги мактабда ҳамма нарса рисоладагидек кўринди. Тиниб-тинчимас, ишбилармон Раҳбарни мактаб жамоаси ҳурмат билан тилга олди.

Бироқ, қишлоқда газнинг йўқлиги, ичимлик сувининг тансиқлиги, тез-тез электр токининг бўлмаслиги мактабга ҳам салбий таъсир кўрсатиб келаркан. Олдинда эса қишнинг қировли кунлари турибди. Ана шу шароитда ҳам мактаб жамоаси йўлини топиб, ўқувчилар юз-кўллари ювиб туришлари учун қўлбола кран тайёрлади. Газ печкаларини сошлаб, қиш кунларига ҳозирлаб қўйишибди.

Уларга туман раҳбарлари ҳам жиддийроқ эътибор бериб, ёрдам қўллари чўзишса, сўз бўларди, деган ният билан яна бу мактабга бориш илинжида сафардан қайтдим.

“Агар сиз Кремнинг кўҳна Успения Момо Ҳаво саждагоҳига кирсангиз, нигоҳингиз подшо эшикларининг чап томонида жа-воҳирлар билан безатилган хочга ва унинг атрофида православлар келтирган беҳисоб шамлар ёғду-сида порлаб турувчи санамга кўзингиз тушади. Бу муқаддас са-нам Темур даҳшат билан Дон қир-ғокларидан Москва томон юрган-да Владимирдан келтирилган эди. Унинг қаршисида аждодларимиз ибодат қилишган, унинг рўпара-сида русларнинг қайноқ кўз ёш-лари тўкилган”.

Н.А.Полевой,

XIX асрда яшаган рус адиби.

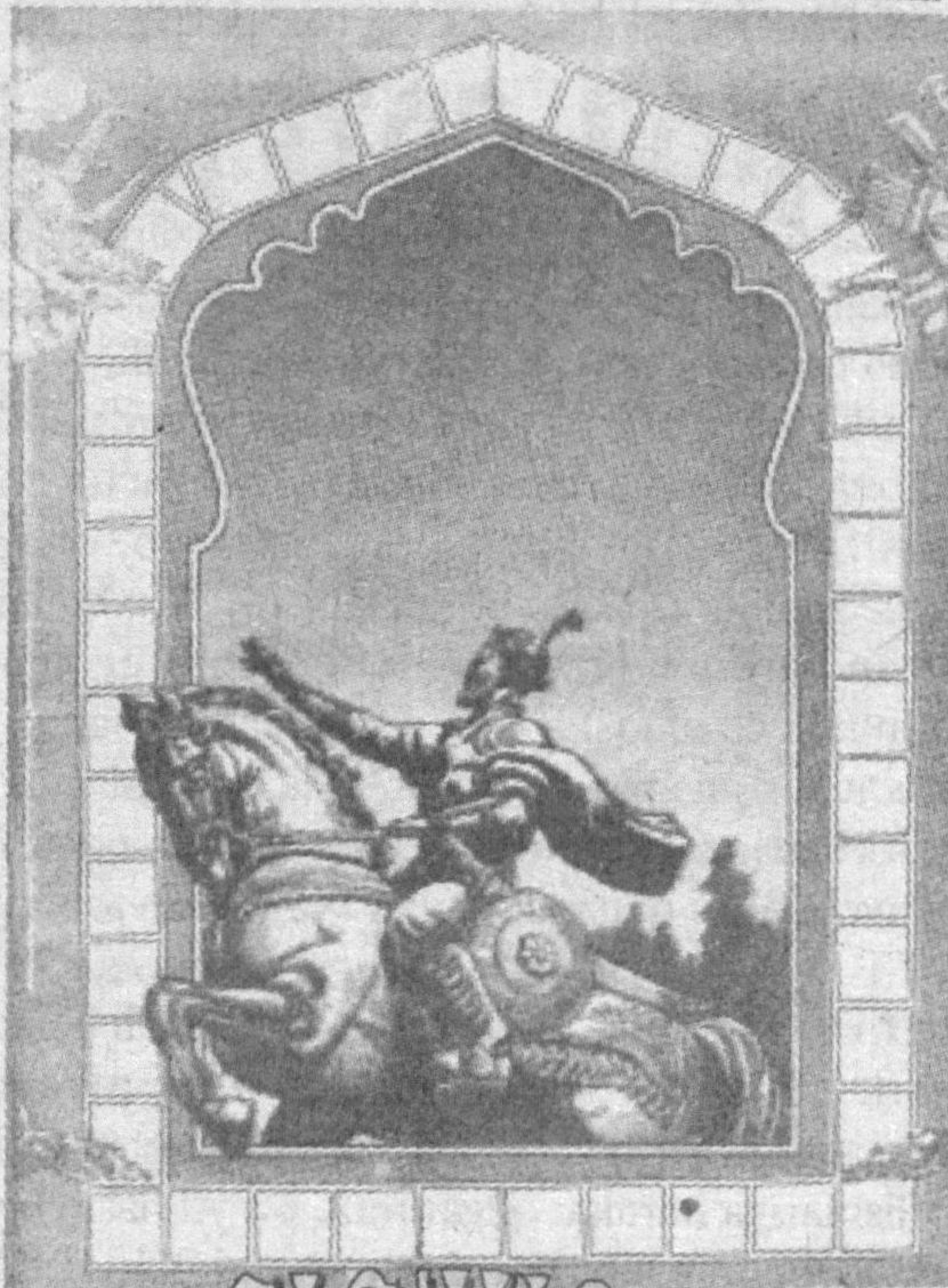
Бу хабар Москванинг буюк князи Василий Дмитриевични ларзага солди. Амир Темур лаш-кари Барку Саройга от қўйиб пой-тахтнинг, даҳшатли Олтин Ўрда пойтахтининг қулини кўкка со-вурибди. Ҳеч ақл бовар қилмас воқеа!

Бундан ўн икки йил муқаддам у отасининг, Дмитрий Донской-нинг амри би-лан ўша маш-ум шаҳарга бо-ярлар ҳамроҳ-лигида борган эди. Ўша шаҳар-да Москва кня-зи манфаатла-рини ҳимоя қилиш учун уч йил муддат тур-гани ёдида. Қа-чонлардир, Бо-тухон даврида олтин Ўрда пойтахти Волга ирмоғи Оқтўба соҳилида эди. Ботунинг укаси Барку эса Оқтўбанин-г олд яланглигида янги шаҳар курди. Ўзбекхон эса худди шу Барку шахрига пойтахтини кўчирди. Чунки Барку Сарой Мугулистон, Хитой, Ҳинди-стон, Эронга борадиган, иккин-чи тарафдан эса Крим, Ўрта ер денгизи ва Фарбий Европага эл-тадиган йўл ёқасида жойлашган эди. Бу шаҳарда яшаган кезлари Василий унинг деворлари, тўсиқ-лари, хандақлари мутлақ кўрин-маганидан ажабланган. Яна шуни-си қизиқ эдики, Барку Саройда рус шаҳарларида бўлганидек бо-зор майдони алоҳида ажратилма-ган эди. Бозор ҳар қадамда учрайди. Чанг-тўзонли шаҳар ари уяси-дек гувиллар эди. Гўё ҳамма нарса сав-до-сотик учун яратилгандек эди.

Барку Саройда кўпчилик аҳоли савдогарлар бўлиб, шаҳарнинг озчилик қисми муқим яшайди. Жанубий чеккада славян қуллар яшайдиган даҳа. Уларга оила қуриш таъқиқланган. Улар ертў-лаларда яшайди, шаҳар савдогар-ларига хизмат қилишади. Улкан қул савдоси қизийдиган шаҳар-дан озмунча қул ўзга ўлкаларга олиб кетилмаганми?

Уларнинг кўпчилиги рус йигит-қизлари-дан ташкил топ-ган.

Князь Василий ўз кўзи билан неча бор бу қул бозоридаги ҳан-гомаларни кўрган. Рус қул-лари қаерларга ҳам олиб кетил-мади дейсиз? Хитой пойтахти Хонбалиқдаги хон хизматида турувчи бутун бир полк ана шу руслардан иборат. Улардан неча

TEMURGA SIG'INGAN KNYAZ

ганки, унинг ол-дини тоғ-лар ҳам тўсолмай-ди, дарёлар эса тўғаноқ бўлмай-ди. Айтиш-ларича у туғилган кунда ос-мондан уч юлдуз ту-шиб, уч бор мома-қалди роқ гулдираган. Темур оке-ан тублари-дан ҳам ке-

черковимиз, жондан азиз юр-тимиз душманига қарши шунқ-орларим билан майдонга чиқмоқ-чиман.

- Бу мард юрак ноласи, - деди уни қувватлагандек амакиси князь Владимир. - Биз, отанг, раҳмат-ли акам билан қачонлардир душ-манга қарши белни маҳкам боғ-лаб, Куликово майдонига чиқ-қан эдик. Манави қуллар Мамай лашкарини тўзитган эди. Аммо икки йилдан сўнг омад биздан юз ўгирди. Тўхтамиш бизни гаф-латда қолдириб, Москвани босиб олди. Минглаб йигит-қизларни қул қилиб, шаҳарни ёндирди. Қайтар дунё экан, манфур Тўхта-мишни Темур хонавайрон қилди. Уни парвардигорнинг қиличи деб бежиз айтишмайди. Биз унга бас келолмаймиз.

- Шуми сиздан кутганим? - деди қизишиб Василий, - гапин-гизга қараганда мен кўлимни қовуштириб, Темур оқсоқнинг келишини кутишим керакми? Менга ёрдамга келаётган пол-кларга “орқага қайтинглар, мен

сизларга қўмондон бўлмайман” дейишим ке-ракми?

- Ундай эмас, жиян, - деди мулойим оҳангда Вла-димир, - куч-ларни тўпла, му-дофаага шай тургин, лекин ҳужум-кор бўлма. Энг муҳими жасур князь Кирдя-пага ота мерос мулкини қай-тар. Шунда у ўз дружинаси билан сенга кўксини қал-қон қилгай.

- Жуда тўғри, - қув-ватлади уни митрополит Киприан, -

Нижний Нов-город унинг ота мероси. Бу иш

худога мақбул.

Князь Василий жаҳл билан ама-кисига тикилди.

- Йўқ, зинҳор! Москва ҳеч қачон қўлига кирган мулкни эга-сига қайтармайди. Шундай бўлган, шундан кейин ҳам шун-дай қолажак. Сиз ҳам ҳазрат, мени бу йўлдан қайтаролмайсиз.

Симеон Кирдяпа ҳеч қачон Ниж-ний Новгородга, Суздальга эгалик қилмайди. Бу менинг, буюк князнинг сўзи!!!

Митрополит Киприан ажабла-ниб князь Владимирга саволомуз тикилди. У эса жиянининг қай-сарлигидан ранжиб, чуқур хўрсинди.

“Ўзи сизмас инига, ғалвир боғлар думига”, деб бежиз ай-тишмаган. Хавфли душман дар-возанг остида турганида яна ўз ичингдан ёв орттиришинг ни-маси! Душманни дўст қилиш ўрнига! Тагин кимни денг, Симеон Кирдяпани!

БУРГУТ, ЗАҒЧА ВА ЧҲПОН

Юксак қоядан шиддат билан кўзалган бургут сурувдаги кўзи-чоқни илдию кетди. Зағча бун-и кузатиб тургани, ҳасаддан ичи куй-иб, ўзининг ҳам шундай қилгиси келиб қолди. Жон-жаҳди билан чинқирганича бориб, кўчқорга ташланди: панжалари қалин жун-га ўралашиб бежо, на учишга ва на қочишга имкони бўлмай қолди. Унинг питирлаётганини кўрган чўпон гап нимадалигини фаҳмла-дида, дарҳол тутиб олди: қанотла-рини қирқиб, болаларига элтди. Болалари чувиллашиб: “Бу қандай қуш?” - дея сўраганларида, чўпон айтди: “Мен-ку, бунинг зағчал-ини биламан-а, бироқ унинг ўзи ўзини бургут ҳисоблайди-да?!”

xxx

Алқисса, ўзингдан зўрроқлар билан беллашман деб чиранган-нинг билан кулги бўлганинг қолади.

минги Миср сул-тонлари лашкари хизматда.

Бахтсиз қуллар лаънатига учра-ган, минглаб оху-фар ёдларни қаърига сингир-ган Барку Сарой худо қаҳрига уч-раши аниқ эди.

Василий Барку Саройда яшовчи, табиб либосида иш кўрувчи мах-фий даракчиси юборган номани мирзага узатиб, баланд товушда ўқишни буюрди.

“Давлатпано-ҳим, олиҳиммат князга шуни ши-тоб ила хабар қиламанки, Те-мурхон голиб ке-либ Олтин Ўрда

чиб, бутун дунёни забт этишга ки-ришган. Ҳозиргача у Оссурия, Бобил подшоҳликларини, Севастия, Армани-стонни эгаллаган. Темур иккинчи римни ҳам, муҳта-шам Византияни ҳам истило қил-моқчи. Темур даҳ-шатли, ғазабда шердек, қаерга оёқ қўйса барчани даҳ-шатта солади...”

Василий аста чўқиниб кўйди. Те-мурхон худо юбор-ган офат экан. Де-мак, уни даф этиш ҳам худодан.

Боярлар билан кенгаш ҳам шундай фикрга келди. Мос-кванинг буюк князи улар билан

ТУЛКИ БИЛАН АРСЛОН

Тулки ҳеч қачон арслонни кўрмаган эди. Кунлардан бир кун арслонга тасодифан дуч келди-ю кўрқувдан юраги ёрилиб ўлишига оз қолди. Иккинчи бор арслонга дуч келганида ҳам кўрқди, бироқ аввалгидек даҳшатта тушмади. Учинчи бор дуч келганида эса мардлиги тутиб кетганидан, ҳатто унга яқинлашиб гап қотишга ҳам ўзида журъат топди.

xxx

Алқисса, аста-секин ҳатто даҳшатли нарсаларга ҳам кўникиш мумкин.

ТУЛКИ БИЛАН ТОВУҚЛАР

Тулки паррандахонадаги товуқларга касаллик текканини эшитиб қолди. У вақтни ўтказмай дарҳол табиблардек кийинди-да, қўлига керакли анжомлару дори-дармонларни олиб паррандахонага йўл олди. Етиб келгач, эшик ортидан туриб ҳол сўради: “Қалай, ўзингизни яхши ҳис қияпсизларми?” Ичкаридан жавоб бўлди: “Сен келгунча яхши эди, энди сен кўздан нари бўлсанг янада аъло бўлур!”

xxx

Алқисса, ёмон ниятли киши ўзини яхши кўрсатишга қанча уринмасин, фаросат аҳли уни осонгина таниб олади.

ЭЗОП

тақдири ҳал бўлди. Тўхтамиш қочди, лашкари ҳар ёққа тўзиб кетди. Ша-ҳарда катта-ю ки-чик бари ҳалок бўлди. Менинг уйим ҳам култепа бўлди. Ҳаммаёқда қон, ўликлар. Те-мурхон лашкарла-ри чигирткадек Волга бўйларини босиб кетди. Ҳеч кимга шафқат қилинмайди.

Шуни сизга маъ-лум қиламанки, баланд ҳиммат давлатпаноҳ, Те-мурхон инсоният-га худонинг қаҳрини ўзида ифодалаган куч си-фатида юборил-

бирга митро-полит киприан ҳузурига йўл олишди.

- Энди нима қиламиз, ҳаз-рат?

К и п р и а н князга оҳиста жавоб қилди.

- Князь, сен худога илтижо қил, унга ўз ташвишингни баён эт. Астой-дил ибодат айла. Зотан парвардигор-нинг ўзи бизга юборган бало-ни ўзи гирифт-ор этишга қодирдир.

- Ҳазрат, - деди қизишиб Василий, - мен олиймақом

QOVUN DARAXTDA HAM O'SARKANMI?

Ha, albatta, qovun daraxtda ham o'sadi. Ammo bizning mamlakatimizda bunday qovun daraxtlari yo'q. Qovun daraxti faqat tropik mamlakatlarda o'sadi.

Shuningdek, tropik mintaqalarda mevasi qovunga o'xshaydigan boshqa o'simliklar ham ko'plab topiladi.

Qovun daraxtining bo'yi 4-7 metrgacha yetadi, yo'g'onligi esa 25-35 santimetr keladi. Bu daraxtning tanasi to'g'ri, tik, sirti barg chandiqlari bilan qoplangan bo'ladi. Tanasining uchi bevosita poyadan o'sib chiqqan bo'lib, u bargli shox-shabba bilan tugaydi.

Qovun daraxtining gullari sarg'ish-ko'kimtir rangda bo'lib, mevasi xuddi qovunga o'xshaydi. Ushbu qovunning o'rtacha bo'yi 30-35 santimetr, diametri 15 santimetr, og'irligi esa 9 kilogrammgacha bo'ladi. Qovun daraxtining mevalari shox-shabbaning tagida osilib turadi. Dastlab daraxt pastidagi mevalar, eng oxirida esa yuqoridagi mevalar pishadi.

Osiyodagi, Janubiy Amerikadagi, umuman dunyodagi barcha tropik mamlakatlarning aholisi qovun daraxtini «papayya» deb atashadi.

Papayyaning mevasi xomligida ko'k rang bo'ladi, sal pishib yetilgach sarg'ayadi. Papayya o'zining mazasi, xushbo'yligi, shakli va kattaligi bilan aynan bizning qovunni eslatadi. Papayyaning eti yumshoq, och sariq rangda bo'lib, qalinligi 4 santimetрни tashkil qiladi.

Papayya - qovun daraxtining vatani - Janubiy va Markaziy Amerika hisoblanadi. XX asrning birinchi yarmidan boshlab, qovun daraxti Hindistonda,

Avstraliyada, Malayya arxipelagining bir qancha orollarida, Afrikada, shuningdek, Osiyodagi ko'plab tropik mamlakatlarda ham ekila boshlandi. Qovunlar bu yangi yerlarda asli vatanidagidan ham yaxshiroq o'sib, shirin mazasi tufayli dunyoning ko'plab mamlakatlariga eksport qilinmoqda.

Papayya mevasidan djem, marmelad, kompot, meva suvi ham tayyorlanadi, shuningdek, undan qandolatlar va shifobaxsh ichimliklar ishlab chiqariladi.

Tibbiyot xodimlari qovun daraxtidan papain fermentini olib, undan xom ashyo manbai sifatida foydalanadilar. Papain ovqat hazm qilish organlari faoliyatining buzilishi bilan bog'liq xastaliklarni, xususan, me'da va ichak yaralarini davolashda ajoyib dori-darmon sifatida ko'p qo'llaniladi.

Qovun daraxti o'sadigan mamlakatlarda yashovchi xalqlar uning barg va mevalarida go'shtni yumshatish va tez pishadigan qilish

sifatida foydalanadilar. Masalan, ozib darmonsizlangan, charchab madori qurigan kishilarning quvvatini tiklash uchun, barglaridan surtma malham tayyorlab bezgak kasalligini davolash uchun, urug'idan esa inson organizmini tozalash uchun foydalanadilar.

Qovun daraxtining barglari, po'stlog'i, ko'k mevasining po'sti va o'zagida har xil foydali moddalar juda ko'p. Bulardan tayyorlanadigan 100 dan ortiq dori-darmonlar nafaqat tibbiyotda, balki sanoatda va kundalik hayotda ham keng qo'llaniladi.

Qovun daraxti ekiladigan ko'pgina tropik mamlakatlarda urug'dan chiqqan nihol 10 oydan so'ng meva beradi. Qovun daraxti 2-3 yoshga kirganda eng ko'p hosil bera boshlaydi. Papayya 10 yoshigacha meva beradi.

Qovun daraxtining har tupi yiliga 40 dan 160 donagacha meva qiladi, mevasining vazni 1-9 kilogrammgacha yetadi.

Janubiy Afrikada, Tanzaniyada, Shri-Lankada, Braziliya, Chili, Ekvador, Boliviya, Urug'vay, Kolumbiya, Peru, Gonduras, Meksika, AQShning Gavayi orolida va Florida shtatida maxsus qovun daraxti yetishtiriladigan plantatsiyalar bor.

Yuqoridagi maqolani o'qib bo'lib, «Ajabo, bu dunyo, tabiat haqiqatdan ham mo'jizalarga boy ekan», desangiz kerak. Darhaqiqat shunday. Agar biz ona tabiatimizni avaylab asrasak, u ham biz insonlardan o'z saxiqliklarini darig' tutmaydi, o'zida bor mo'jizalarini namoyish qilib, odamlarga, jonivorlarga o'zining nozu-ne'matlarini ulashaveradi.

FLORA VA FAUNA

PAPAYYA- QOVUN DARAXTINING FOYDASI VA TIBBIYOTDA QO'LLANILISHI

Qovun daraxti-papayyaning mevasi lazzatligi, vitamining boyligi va shifobaxsh xususiyatlari bilan boshqa o'simliklar mevasidan ustun turadi. Tropik o'lkalarda papayyaning yaxshi pishgan mevasi xo'lligida qovun va ovqat o'rnida, dumbulligida esa sabzavot o'mida iste'mol qilinadi.

xususiyati borligini allaqachonlar bilganlar. Shuning uchun ular yangi go'shtni papayya bargiga o'rab qo'yadilar yoki mevasidan bir-ikki tilim kesib olib ovqat pishayotgan qozonga tashlaydilar.

Papayyaning urug'i murch kattaligida, rangi qoramtir bo'lib, o'ziga xos hidi va ta'mi bor, u ham ovqatga ziravor sifatida ishlatiladi.

Tropik o'lkalar aholisi qovun daraxti mevasidan dori-darmon

1. What is the capital of United Arab Emirates?

- A) SHARJAH
- B) DUBAI
- C) ABU DHABI
- D) ABU SAID

2. Which country has the most population in the world?

- A) INDIA
- B) CHINA
- C) INDONESIA
- D) RUSSIA

3. What is the highest mountain in the world?

- A) KILIMANJARO
- B) ALPES
- C) EVEREST
- D) COLORADO

4. What is the capital of Egypt?

- A) CAIRO
- B) DAMASCUS
- C) ALEXANDRIA
- D) SANA

5. What is the longest river of the world?

- A) AMAZON
- B) NILE
- C) MISSOURI
- D) YANTSZI

6. Netherlands situated in

- A) ASIA
- B) AFRICA
- C) EUROPE
- D) AUSTRALIA

7. Which country has the biggest territory in the world?

- A) USA
- B) CHINA
- C) BRAZIL
- D) RUSSIA

ИНГЛИЗ ТИЛИНИ ЎРГАНАМИЗ

WE LEARN ENGLISH

Aziz ingliz tilini o'rganuvchi o'quvchilar! Bugungi ingliz tili sabog'imizni fanlar ichida eng qiziqarli bo'lmish geografiyaga bag'ishlaymiz. O'ylaymizki, bu sabog'imiz sizni befara qoldirmaydi. Quyidagi ingliz tilida berilgan test savollariga o'zingiz mustaqil javob bering!

8. The USA consists of states.

- A) 51
- B) 50
- C) 52
- D) 53

9. Montevideo is the capital of

- A) CHILE
- B) PERU
- C) BOLIVIA
- D) There is no right answer above

10. What is the name of the famous scientist who was the first man in our planet that determined that the earth is round?

- A) ABU ALI IBN SINO (He was famous in the West as AVICENNA)
- B) ABU RAYHAN BERUNI
- C) COPERNIC
- D) GALILEY

11. Which city was the capital of Uzbekistan before Tashkent?

- A) BUHARA
- B) SAMARKAND
- C) KHIVA

D) KOKAND

12. The word "Iceberg" means

- A) A mountain of sand
- B) A mountain of stone
- C) A mountain of ice
- D) A mountain of trees

13. What is the name of the famous voyager (traveller) who explored the land of America (present USA)?

- A) MARCO POLO
- B) AMERIGO VESPUCCI
- C) FERNAND MAGELLAN
- D) CHRISTOFER COLUMBUS

14. The Great Britain consists of four countries. They are

- A) ENGLAND, SCOTLAND, WALES, NORTHERN IRELAND
- B) WALES, GREENLAND, ENGLAND, SCOTLAND
- C) ENGLAND, WALES, IRELAND, GREENLAND

15. What is the name of the Brazil's former capital?

- A) SAN PAULU
- B) RIO DE JANEIRO
- C) BRAZILIA

D) BUENOS-AYRES

16. What is the name of the youngest state of the USA?

- A) HAWAI
- B) FLORIDA
- C) ALASKA
- D) ARIZONA

17. Netherlands is the land of

- A) ROSES
- B) TULIPS
- C) CARNATIONS
- D) MOUNTAINS

18. Which city of Turkey situated in Europe and in Asia?

- A) ISTANBUL
- B) ANKARA
- C) IZMIR
- D) SAMSUN

19. Alpes are the highest and longest mountains of

- A) AFRICA
- B) AUSTRALIA
- C) EUROPE
- D) NORTH AMERICA

20. Which capital city of the world has the most population in the universe?

- A) TOKYO
- B) WASHINGTON
- C) BEIJING
- D) MEXICO

Yuqoridagi test savollarining to'g'ri javoblari quyida berilgan:

1 - C	8 - B	15 - B
2 - B	9 - D	16 - A
3 - C	10 - B	17 - B
4 - A	11 - B	18 - A
5 - B	12 - C	19 - C
6 - C	13 - D	20 - D
7 - D	14 - A	

Sahifani
Shohruhbek KARIMBEKOV
tayyorladi.

Bir-birlaringiz bilan salomlashib yuringlar, shunda o'rtalaringda mehru-muhabbat uyg'onur.

«Hadis»dan

Hamon esimda, esimni taniy boshlaganimdan beri buvijonim kattalarni hurmat qilishni, ularga salom berishni, «sizlab» gapirishni qattiq uqtirardilar. Maktabda esa o'qituvchilarimiz «salom berayotganda o'ng qo'lingiz ko'ksingizda bo'lsin» deb juda ko'p takrorlashardi va talab ham qilishardi. 11 yil maktabda o'qidim. Kattalarni ko'rganda qo'lim ko'ksimda bo'lmasada, tilimda albatta salomim bor edi. Maktabni bitirib, Oliy o'quv yurtiga kirdim. U yerda ham talab shu.

Domlalarimiz kattalarga salom berishimizni hech

q a c h o n unutmashimizni ta'kidlashardi. Uydan o'qishga yohud o'qishdan uyga qaytarkanman, k a t t a l a r n i ko'rganimda salom bersam, atrofimdagilar boshqacha qarashadi. Hatto transport vositalarida yoshgina yigit-qizlar o'tirib ketadilar-da, tepalarida turgan odamga parvo ham qilmaydilar. Axir u otang tengi kishi, onang tengi ayol bo'lsa. Salom berish u yoqda tursin, o'tirgani joy ham bermaydilar.

Bir kuni dugonam bilan o'qishdan qaytayotsam, ro'paramdan asoga tayangan bir kampir chiqib qoldi.

- Assalomu alaykum, ahvollarigiz yaxshimi? -

ODOBINGNI SALOMING-DAN BILURLAR

Yaqinda yosh muxbir Ahror Ahmedovning «Xijolatdaman» degan maqolasini o'qib qoldim. Va o'zim ham qo'limga qalam oldim.

dedim.

- Vaalaykum a s s a l o m .

Umring uzoq bo'lsin bolam, - dedilar.

Dugonam esa

hayron bo'lib

mendan so'radi:

- Tanishingmi?

- Yo'q, tanimayman!

- Nega unda salom

berding?

- Qiziq. Salomni faqat tanigan, bilgan, o'xshatgan odamlargagina berishadimi?

Buvinning aytishlaricha, har bir insonning xulq odobi, avvalo uning salomidan va boshqalarga bo'lgan munosabatida ko'zga tashlanar ekan. Aslida bu mo'tabar so'z «sizga sihat-salamatlik, tinchlik, omonlik

tilayman» degan ma'noni bildirar ekan. Zero, shunday ekan, salomlashish chog'ida «meni lavozimim, mavqeim katta, ilmim, yoshim ulug', u menga salom berishi kerak», degan xudbin tushunchalarni nari surib, birinchi bo'lib salom berishga intilish kerak. Hadisi Sharifda: «Uchrashganda qaysi birlaringiz birinchi bo'lib salom bersalaringiz, o'sha odam tangriga itoatliroqdir», deyilgan. Kim oldin salom bersa, savob, oliyanoblik, ulug'lik uning tomonida bo'lar ekan.

Aziz tengdoshim, ukajonim, singiljonim! Siz-chi, siz salom berishni unutmadingizmi?..

Adolat G'AYRAT qizi.

ORZULARI OPPPOQ QIZALOQ

MENING SHAHRIM
GU-LISTON

Gul bog'lari go'zaldir,
Osmoni ko'k, beg'ubor.
Suvi go'yo asaldir,
Mevalari harq pishgan,

Bir insonning o'zgalardan ulug'ligini yaxshi so'zidan, yaxshi niyatidan, yaxshilik umidida yashashidan bilsa bo'ladi. Inson qanchalik ko'p orzu qilgani sari, shunchalar yuksalaveradi. Hayot cho'qqilariga chirmashar ekan, xudo uning bilagiga kuch, yuragiga shiddat, ongiga hikmat ato qiladi, ko'zlarini uzoq- uzoqlarni ko'rguvchi qiladi.

Men Sevaraxonning she'rlarini o'qir ekanman, bu yosh yurakning orzulari naqadar samimiy va shiddatli ekanligi, bu orzular uni hali yuksak maqsadlar sari yetaklashini chin dildan his qildim va oq yo'l tilagim keldi.

Oq yo'l, Sevara! Faqat unutmaki, bir daraxt uchun barg qanchalik kerak bo'lsa, inson uchun ezgu niyatlar shunchalik kerak bo'ladi. Ezgu niyatlar seni hech qachon tark etmasin!

Muhammad ISMOIL,

O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi a'zosi.

Shifobaxshdir havosi.
Dillarga xush yoqadi,
Bulbullarin navosi.

O'ZBEKISTON DIYORIM

O'zbekiston Vatanim,
Dong'i ketgan diyorim.
Hur istiqloq iqbolim,
Hurlik mening shiorim.
Sen ko'zimning nurisan,

Xalqning ishongan tog'i.
Xumo qushing qoshingda,
Sarxil mevazor bog'i.

MENING MEHRIBON ONAM

Bir parcha go'sht edim yaratganida,
Tunlar bedor qoshimda parvonam onam.
Betob yoki noxush bo'lgan kezlarim,
Jonimga orosiz, yagonam onam.

Oq yuvib, oq tarab kamol toptirgan,
Bag'ri samodayin bir jahon onam.
Ulg'aydim, yuksakni ko'zladi ko'zim,
Oq yo'l tilab, suyagan mehribon onam.

Ham ota, ham ona bo'ldingiz menga,
Yemay yedirdingiz, ustim but har dam.

Orzuim juda mo'l - zo'r Inson bo'lib,
Oq sutingiz oqlolsam qaniydi men ham.

VATAN

Vatan so'zin muqaddas,
Deb bilganlar bobolar,
Uning uchun hattoki,
Jon berganlar bobolar.
Amir Temur bobomiz,
Edi mard, jasur inson.
Fitrat, Cho'lpon, Qodiriy
Vatan uchun berdi jon.
Vatanni ona derlar,
Uni yagona derlar.
Vatanni sotganlarni,
Daydi, devona derlar.

Sevara O'sarova Sirdaryo viloyati,
Guliston shahridagi 16- gimnaziya -
maktabining 8-sinf o'quvchisi

"TOSHKENT XALQARO BADIY KO'RGAZMASI BEYNALYE - 2001"

Mustaqilligimiz sharofati bilan madaniyatimiz va san'atimiz, shu jumladan, tasviriy va amaliy san'at rivojiga ham juda katta e'tibor berilyapti.

Hozirgi kunda milliy san'atimizni nafaqat mamlakatimizda, balki butun jahonda keng namoyish etish uchun barcha imkoniyatlar yaratilgan. Endilikda rassomlarimiz o'z asarlarini chet ellarda bemaol

namoyish eta olishyapti. Hatto rasmlari ko'rgazmasini tashkil qilish imkoniyatiga ham ega bo'lmoqdalar. Shuningdek, o'zbekistonlik san'at ixlosmandlari ham o'z yurtlarida chet ellik rassomlar ijodi bilan yaqindan tanishishlari mumkin.

«San'at - insonparvarlik va

bunyodkorlik timsoli» shiori ostida o'tkazilayotgan «O'zbekistonga bag'ishlov» xalqaro Badiiy ko'rgazma shu yil 2 oktyabrda O'zbekiston Badiiy Akademiyasining Markaziy ko'rgazmalar zalida ochildi.

Ko'rgazmada Fransiya, Shveytsariya, Germaniya, Misr, Yaponiya, Koreya, Rossiya, Ukraina,

Ozarbayjon, O'zbekiston kabi 20 dan ortiq mamlakatlar rassomlarining ijodidan namunalar qo'yilgan. Har bir rassom o'z asarida xalqining turmush madaniyati, an'analari, udumlari, marosimlarini ask ettirishga harakat qilgan.

3 oktyabrda esa San'atshunoslik ilmiy tadqiqot institutida san'at tanqidchilari, rassomlar, shuningdek, chet ellik delegatlar ishtirokidagi ilmiy anjuman bo'lib o'tdi. Anjumanda, O'zbekiston zamonaviy tasviriy san'ati muammolari haqida ham munozaralar bo'lib o'tdi.

Temur RO'ZIMATOV.

"YOSH QALAMKASHLAR JO'GARAGI" XUSUSIDA SO'Z...

Mana, bir necha yillardan buyon Poytaxtimizning Shayxontohur tumanidagi bolalar va o'smirlar ijodiyot markazida bir necha o'nlab to'garaklar qatori, she'r-hikoya yozishni orzu qilgan, shunga layoqati bor o'quvchilar uchun "Yosh qalamkashlar" to'garagi ham faoliyat ko'rsatib kelmoqda. To'garak rahbari Saidaxon Zokirova adabiyotga ixlosmand, badiiy ijodga astoydil havas qo'ygan bir necha bolalarning ijod namunalari O'zbekiston radiosining "Kelajak tongi", "O'smir" eshittirishlari orqali e'lon qilishlariga, "Gulxan", "Tong yulduzi" gazetalari sahifalariga olib chiqishga harakat qilib kelmoqdalar.

Har yili bo'lib o'tadigan "Ilhom chashmalari" va "Iste'dodli o'quvchilar slyotlari"da "Yosh qalamkashlar" to'garagi a'zolari ham bajonidil qatnashib kelishmoqda.

Shu to'garak a'zolari bo'lgan Shayxontohur tumanidagi Sa'dulla Ismatov nomli 141- o'rta maktab o'quvchilarining ijodlari ayniqsa o'ziga xosdir. Bu tengdoshlaringiz mashqlariga o'zingiz o'qib baho berasiz degan umiddamiz... Marhamat.

USTOZ HAQIDA SO'Z...

Dunyoda muqaddas narsalar talay,
Ko'zlarga surtgancha tavof qilgulik.
Shular negizida yashaydi shaksiz
Muallim qalblarga solgan ezgulik...

Ozod yurt farzandi atashib bizni
Yorqin istiqboldan so'zlagan

jo'shib.

Mehr-la yo'rgaklab xayolimizni
Burchu ma'sullikni anglatgan
qo'shib.

Ustozim, otamu-onamdek aziz
Bizni insonlikka boshlagan ey, zot!
Sabog'ingiz tuygan umr nufuzli
Oltin boshingizda aylanar hayot...

Dilafr'o'z

ABDURAHMONOVA

BULUT BILAN SUXBAT

Daraxt yaproqlarin to'zg'itib,
Kuzgi sovuq shamollar yelar.
Quyosh yuzin to'smoqchi bo'lib,
Qora bulut bostirib kelar.

Shoshmagin sen, ey qora bulut,
To'kma faqat shu fursat ko'z-yosh.
Tegamizda chanoqlar kabi
Kulib tursin munavvar quyosh.

Dalada ko'p hali paxtamiz,
Xiyol erta to'kmoqqa ko'z yosh.
Bobodehqon hosil uymoqda,
Bo'lgina unga madadkor, yo'ldosh.

Yil bo'yi tuproqqa mingta ta'zim-la,
O'stirgan niholi oxir unibdi.
Hosil xirmonlari bobodehqondek,
Ana, qaddin tikka tutib turibdi...

Shoshmagin sen ey qora bulut
To'kma faqat shu fursat ko'z-yosh.
Tegamizda chanoqlar kabi,
Kulib tursin munavvar quyosh...

Azimjon XUSANOV

USTOZIM

Qo'lga qalam ushlatgan,
Yozish, chizish o'rgatgan,
So'zlari dona, dona
Bizga ikkinchi ona.
Yaxshi ko'raman o'zim,
Mehridaryo USTOZIM!
Beradilar bilimlar,
Quloq tutamiz bizlar.
Kulib turar yuzlari,
Yarashadi so'zlari.
Ta'zim qilaman o'zim,
Mehridaryo USTOZIM!

MENING BIRINCHI USTOZIM

Chehrasi shod
Eng ulug' zot,
Mening birinchi ustozim!
O'qish nima, uqish nima
O'rgatdilar, ming ta'zim.
Murg'akkina ongimizga
Ziyo nurin singdirib,
Adog'i yo'q savollarga
Javob izlab, bildirib,
Ko'nglimizga mehr degan
Bir tuyg'uni indirib
Bergan ta'lim sabog'ingiz,
Dillarni shod etgusi.
Siz yetkazgan nihollardan
El-yurt obod bo'lgusi...

Umida HAMIDOVA.

Rajab aka keksayib qolgan
onasini ziyorat qilib kelish
niyatida ishlarini tezda tugatib,
mashinasiga o'tirdi-da,
g'izillagancha onasining oldiga
"uchdi".

Mashina uyga yaqinlashar
ekan, u biroz to'xtab ko'chaga
termulganicha:

- Bir yil o'tgan bo'lsa hamki
o'sha ko'cha, o'sha uylar, hech
o'zgarmabdi-ku, - deb ichida
g'uldiradi. Rajab akaning
yoshligi shu yerda o'tganligi
sabab qilgan

tomoni shundaki, butun hovlini
burkab olib, o'zidan xushbo'y hid
taratuvchi gullar ham yo'q, chunki
Rajab akaning otasi bu gullarni
parvarish qilardi. Otasining
vafotidan so'ng bu gullar so'lib,
qurib, butkul yo'q bo'lib ketdi.

Rajab aka ichkariga yugurib kirdi-
da:

- Oyijo-o-o-n, - deb chaqirdi.
Onasi Risolat aya dahlizda o'tirib
qandaydir kitobni mutolaa
qilardi.

titkilay boshladi va lattalarga o'rog'lik
nimanidir oldi. U asta-sekinlik bilan
ro'molchani yechib, ichidagi bir
dona qandaydir yaltiroq toshni
qo'lga olib ko'ziga surtdi.

- Bu otang rahmatlikdan qolgan
yodgorlik, - dedi ona o'g'liga.

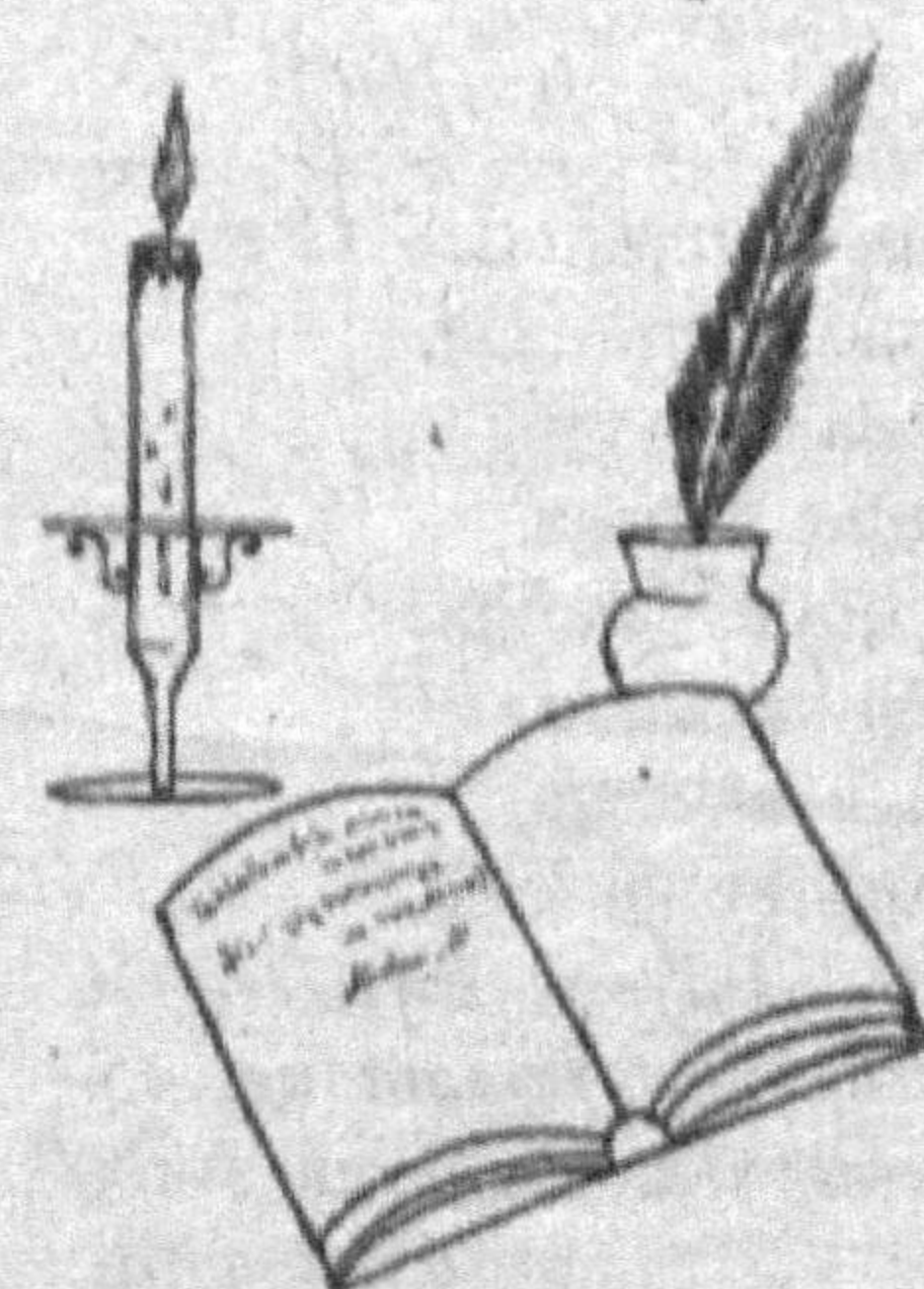
- Qanday qilib oyijon? - dedi
Rajab aka qiziqib.

- Kel, o'g'lim, sen
h a m

bir qop bug'doyga almashgan
edik. Ikkinchisini esa otang
o'limidan oldin menga
topshirib ketgan, men esa
buni senga topshirmay, sening
ham kuningga yarab qolar, -
dedi. Rajab aka toshni kulga
olar ekan:

"Men bu toshni
hech kimga sotmayman, hech
narsaga almashmayman ham,
uni ko'z qorachig'imday
asrayman. Chunki bu
otamdan qolgan yodgorlik",
- degan o'ylar o'tdi xayolidan.

Go'zal UMAROVA,
Sirg'ali tumanidagi
maktabning 9-sinf
o'quvchisi.

OTAMDAN QOLGAN YODGORLIK

b a r c h a
sho'xliklari yodida.

U mahalla bolalari bilan ko'cha
changitib to'p tepganlarini,
o'rtoqlari bilan qiyqirishib
quvlashmachoq o'ynaganlarini
eslab, miyig'ida kulib qo'ydi.

O'y-xayollar bilan eshikni
ochib ichkariga kirdi-yu hang-
mang bo'lib qoldi. Ilgarilari bu
hovlini bolalarning qiyqiriqlari,
xushchaqchaq, quvnoq
ovozlari, qushlarning
chug'urlashi qamrab olardi.
Hozir esa jim-jitlik hukm
surmoqda. Yana ham ajablanarli

Risolat
ayaning yoshi
saksonlardan oshgan, yuzlarini ajin
bosgan, ko'zlari kirtayib qolgan,
sochlari qordek oppoq edi.

Ona o'g'lining ovozi eshitib,
eshik tomon nazar tashladi.
Quvonchi ichiga sig'may, o'g'lini
mahkam quchoqlab oldi.

Ular uzoq suhbatlashib o'tirishdi.
Bir necha daqiqa o'tgach, ona
o'g'lini xonaga olib kirib, u yerdagi
taxmonni buzishni buyurdi. Rajab
aka hayron bo'lib:

- Nega oyijon? - deb so'radi.

- Ko'p savol bermay, aytganimni
qil, keyin bilib olasan, - dedi ona.
Bu gal Rajab aka indamay taxmonni
buzdi. Risolat aya sandiqni ochib

bilib qo'y, -
dedi ona va so'zlay boshladi:

- Bu voqeaga ancha bo'ldi. U
paytlari sizlar hali go'dak edinglar.
Otang to'qayga borib parrandalar
ovlab kelardi, men esa sizlarga
ulardan ovqat pishirardim. Bir kuni
qushni tozalayotganimda ichidan
ikkita tosh tushdi. Avvaliga hayron
bo'ldim. Bu qimmatbaho tosh bo'lsa
kerak, deb o'yladik, jilvasi juda
chiroyli edi-da. So'ng kunimizga
yarab qolar, deb olib qo'ydik.

- Qiziq, oyim ikki tosh haqida
gapiryaptilar-u qo'llarida esa bitta
tosh, - deb xayolidan o'tkazdi
Rajab aka. Ona xuddi o'g'lining
ichidagi gapini topganday so'zlashda
davom etdi:

- Bug'doy zarur bo'lib qolganligi
sababli mana shu toshlardan birini

Vatan, g'ururingga aylanib
bo'lgan xalq qiyofasi yarqirab
ko'rinib turibdi. Mening bu
gaplarim balki bir murg'ak

qalam sohibasini rag'batlantirish
uchun aytilayotganga
o'xshar...

oddiy, lekin jiddiy bir kamchilik bor
hozircha: sen vazn (satrlarda
bo'g'inlar soni tengligi) va satrlar
so'ngidagi so'zlarning
ohangdosh

bo'lishiga

e'tibor bermayapsan.

Vaznli she'rlarda (u barmoq
vaznidami yoki aruz vaznidami)
albatta qofiyaga e'tibor berish
zarur. She'rning yana bir turi bor:
oq she'rdagina bunday bo'lishi
shart emas. Senda oq she'rlar,
badialar yozishga ham iste'doding
yetarli ekan. She'rning yana bir
turi bo'lgan erkin she'r, ya'ni
sarbast vaznida esa fikrlar oqimi
qoliplarga - o'lchovlarga
solinmaydi, ya'ni bunday she'rda
bandlarda satrlar soni, satrlarda
bo'g'inlar soni teng bo'lishi talab
qilinmaydi, ammo bunday
she'rlarda ham qofiyalar bo'ladi.
Sen mana shu tartib-talabni tezda
o'zlashtirib ol. She'riyatning
boshqa talablari bo'lgan she'r

san'ati haqida keyinroq
gaplashamiz. She'rga badiiylik
beruvchi obrazlilik, o'xshatish,
jonlashtirish, so'z o'yinlari, istiora
va boshqalarni yaqin kelajakda
o'rganib olishingga ishonaman.
Buning uchun yanada ko'proq o'qi
va o'qiganlaringni tahlil qilib,
o'rgan. Bu yo'lda sen qatnayotgan
«Tong yulduzi» qoshidagi yosh
qalamkashlar to'garagi senga
yo'lbo'shchi bo'lishi shubhasiz.

Mukarrama MURODOVA

O'zbekiston bolalari
va o'smirlarining gazetasi

Muassislar:
O'ZBEKISTON
RESPUBLIKASI
DAVLAT MATBUOT
QO'MITASI,
O'ZBEKISTON
RESPUBLIKASI
XALQ TA'LIMI
VAZIRLIGI,
«KAMOLOT»
YOSHLAR
IJTIMOIY
HARAKATI,
«SOG'LOM AVLOD
UCHUN» XAYRIYA
JAMG'ARMASI

BOSH MUHARRIR:

Umida ABDUAZIMOVA

TAHRIR HAY'ATI:

Shuhrat AHMEDOV,

Jamoliddin FOZILOV,

Oynisa

MUSURMONOVA,

Komil YUSUPOV,

Mukarrama

MURODOVA,

Sunnatilla QO'ZIYEV,

Ergashvoy SARIQOV.

Noshir

«Ijod dunyosi»
nashriyot uyi.

Gazeta «Ijod dunyosi»
nashriyot uyi kompyuter
bo'limida terib
sahifalandi.

Hajmi A-3, 2 bosma
taboq.

«Sharq» nashriyot-
matbaa aksiyadorlik
kompaniyasida 58.519
nuxxada ofset usulida
bosildi.

Korxona manzili:

«Buyuk Turon»

ko'chasi, 41.

Buyurtma № F-2992

Gazetani

Abduhamid

ABDUG'AFFOROV

sahifalandi.

Navbatchi:

Muharrama

PIRMATOVA

Ro'yxatdan o'tish
tartibi № 000137
Manzilimiz: 700129,
Toshkent shahri,
Navoiy ko'chasi,
30-uy.

Tel: 144-62-34.
144-63-08

MEN O'ZIMGA O'XSHAGIM KELAR

Qalam ushlashni o'rgatgan,
Ustozimga o'xshagim kelar.
Kechroq qolsam, yonib kutgan,
Kasal bo'lsam, dori tutgan,
Bolam, deya erkalatgan,
Onamga o'xshagim kelar.
Ma'rifatni kuylagan,
Xalq dardini so'ylagan,
Xalqni jon dilidan sevgan,
Moxlar oyimga o'xshagim kelar.
Zulfiyaxonimga o'xshagim kelar,
Ham buvijonimga o'xshagim kelar.
O'xshagim kelar Kumushbibiga,
Ko'plarga o'xshagim keladi, nega?
Sababin so'ylayman, kulmang so'zimga,
Menmi? Men o'xshagim kelar o'zimga.

BUVIJONIM

Umring uzun bo'lsin, deb,
Duoga qo'l ocharlar.
Qalbing nurga to'lsin, deb,
Mehrlarin socharlar.
Betob bo'lsam, boshimda,
Bo'ladilar parvona.
Kinnalabdi bolam deb,
Non ham bosarlar yana.
Deyman, hozir bolaman,
Xayolan o'yg'a tolib.
Buvijon, bir kun kelib,
Men ham sizday bo'laman.

TILLA QO'NG'IZ

Derazaning raxiga,
Tilla qo'ng'iz qo'nibdi.
Burkanib nur taxiga,
Xayollarga cho'mibdi.
Yashil-tilla rangidan,
Zavqqa to'lib tikildim.
Bir pas o'ynab gangitay,
Deb jindek shumlik qildim.
Oyog'iga ip bog'lab,
Solgan edim oftobga.
Qo'ng'iz issiqni xohlab,
Uchib ketdi shu tobda.
Mittigina jonivor,
Hiyladan g'olib ketdi.
Erkni bog'lama takror,
Deb ipni olib ketdi.

HAYVONOT

BOG'NING MO'JIZASI

Biz oilamiz bilan hayvonot bog'iga
bordik. Darvozasining ro'parasida tog'
echkisining haykali qo'yilgan ekan.
Bog' ichi juda ko'rkam bezatilgan. Men
ukam bilan qator qafaslar ichidagi
qushlar, baliqlar, yirtqich hayvonlarni
tomosha qildim. Biz to'vusning oldiga
borganimizda u o'zining qanotlarini
yozib ko'z-ko'z qila boshladi. Menga
to'vusning turli xildagi ranglari juda
yoqdi. Tabiatdagi barcha ranglar to'vus
patlarida mujassam bo'libdi. Ukam bilan
men bir o'rkachli tuyaga minib,
hayvonot bog'ini sayr qilib chiqdik.
Bog' menda juda katta taassurot qoldirdi.
Men uyga qaytgach, ko'rganlarimning
suratlarini qog'ozga tushirdim.

Zamira AXROROVA,
Toshkent shahri, Yunusobod
tumanidagi 272-maktabning 4-"A"
sinf o'quvchisi.

SINFDA GI HANGOMA

Sinfimizda Shokir degan bir bola bor. Quloqlari
kattaroq bo'lgani uchun biz uni "shalpangquloq" deb
masxara qilardik. Bir kuni u o'qituvchimizga:
- Ustoz, bolalar meni "shalpangquloq" deb mas'hara
qilishyapti, deb arz qilib qoldi.
- Qo'yaver, xafa bo'lma, qulog'i katta bolalar boy
bo'ladilar, dedilar unga o'qituvchimiz.
...Navbatdagi dars - rus tili edi. Darsga quloq solmay
Shorasul ismli o'rtog'im bilan gaplashib o'tirardik. Shu
payt ustozim qulog'imdan cho'za boshladilar. Shunda men:
"Qattiqroq cho'zavering" dedim.
- Nega bunday deyapsan? - so'radi ustozim ajablanib.
- Men ham tezroq boy bo'lay deyman - da...

Dilmurod SULAYMONOV,
169-maktabning 5- sinf o'quvchisi.

MAQFANCHIQ

Zo'r rassomman, deb G'ani,
Maqtanadi hammaga.
Bo'lganda rasm fani,
O'zin olar panaga.
Daftar qolib devorga,
Ola-bo'ji chizar u.
Chiranadi bekorga,
Hammaga bo'lar kulgu.

Dilyora ERKINOVA,
Shayxontohur tumanidagi 45-
gimnaziya-maktabning 5-sinf
o'quvchisi.

INOQ FASLLAR

Yoz ketidan ergashib,
Kirib keldi, mana, kuz.
Bog'da meva g'arq pishdi,
Terib, charchamaymiz biz.
Dalalarda paxtajon,
Oltinlarga aylandi.
Behi, uzumlar - marjon,
Omborlarga joylandi.
Yoz faslidan kuz fasli,
Sahiy ekan, demang siz.
Bahor mehnatkash asli,
Yoz - oshpazdir, bilsangiz...
Shohista SAIDAHMEDOVA,
Muqimiy nomli 10-o'rta
maktabning 6-sinf o'quvchisi.